

İzmir Özel Türk Koleji

KADIN HAKLARI KAPSAMINDA TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİNE PSİKOLOJİK AÇIDAN BİR BAKIŞ

Bildiğiniz mucitler kimler?

Kaç tane kadın mucit sayabilirsiniz?

Peki, kaç tane erkek mucit sayabilirsiniz?

Erkek mucit isimleri aklınıza daha mı çok geldi? İnternetteki bir videoda, kız çocuklarına bu soruyu sorduklarında hiç kadın mucit bulamıyorlar, ardından erkek mucitleri sorduklarında en azından birkaç tane geliyor. Çok daha eski zamanlarda kadınların doktor, bilim insanı ya da savcı olamayacağına dair olan yaygın görüş hâkimdi. Dünya, kadınlar için hala harika bir yer değilken, fırsat eşitsizliği ve şiddet vakaları halen devam ediyor.

Peki neden? Bunun sebebi toplumsal cinsiyet eşitliğinin olmaması, özellikle yaşadığımız ülkede bunu çok daha fazla deneyimliyoruz. Peki, nedir toplumsal cinsiyet? ya da şöyle demek gerekirse; Kadına ve erkeğe, cinsiyetlerinden dolayı yüklenen toplumsal roller nelerdir?

Cinsiyet, kadınların ve erkeklerin farklı cinsel ve üreme organlarına sahip olması anlamını tanımlarken; toplumsal cinsiyet ise, kadınlara ve erkeklere toplumsal olarak yüklenen rolleri ve sorumlulukları ifade eder. Sosyal yönden kadından ve erkekten beklenen ya da uygun görülen davranış biçimlerini tanımlar. Toplumsal cinsiyet, erkeklerin ve kadınların toplumsal yaşama katılma şekli ve düzeyinde farklılıklar oluşmasına yol açmaktadır. Örneğin toplum, kadının kadınsı olması gerektiğini (duyarlı, yumuşak, sessiz, sakin, anaç, sosyal ve bakım veren), erkeğin ise erkeksi olması gerektiğini (agresif, güçlü, kuvvetli, iktidar sahibi, duygularını göstermeyen, bağımsız) empoze etmektedir.

Peki bu nasıl oluşur?

Aileden: Kızlar pembe, erkekler mavi giymelidir!

Masallardan: Cinsiyeti olan gezegen isimleri (Ay dede), her zaman prensini bekleyen prensesler

Kitaplardan: Bilim adamı, saç uzun akıllı kısa

Televizyondan: “Erkekler çocuk bakmaktan anlamazlar!”

Arkadaşlardan: Kızlar lafa karışmaz!

Akrabalardan: “Çok okursan koca bulamazsın! “

Toplumdan: “Kızını dövmezen dizini döver!”

Bu ve bunu gibi söylemlere, yaşamımızın her anında rastlıyoruz. Sadece kadın ya da erkek olduğumuz için bizden beklenen ve beklenmeyen davranışlar vardır. Erkekler için de kadınlarda olduğu kadar bazen; duygularını saklamak, ev dışında çalışmak, mücadele etmek ya da çocukları olduğunda, hep bir adım geriden gelmek ve ebeveyn olarak daha az değer görmek hiç de kolay olmayabilir.

Özetle yaşamımızda ve tüm dünyada da kadına ve erkeğe ağır gelen toplumsal yükler bulunurken bu, kültürden kültüre de farklılık gösteriyor. Fakat en sonunda, evde, işte, okulda ve sosyal hayatta kadın hep daha fazla ayrımcılıkla karşılaşılıyor ve erkek ile aynı haklara sahip olamıyor.

Toplumsal Cinsiyeti Nasıl öğreniyoruz?

Kalıp yargılar bizi nasıl şekillendiriyor? Bir kadın birey olarak, agresif davrandığımızda hemen kendimizi erkek birey gibi davranmakla değerlendirir ya da eleştiririz; veya bir erkek birey olarak fazla duyarlı olduğumuzda erkeksi olmadığımız için yadırganabiliriz. Her şeyde olduğu gibi bu kalıp yargıları da çocukluktan itibaren öğrenmeye başlıyoruz. Çizgi filmlerin kahramanları genellikle erkek çocuklar olur. Kız çocuklarıysa daha çok hep şaşkın, utangaç, kararsız ya da korunmaya muhtaç rollerdedir. Kızların cesur, atılgan ve başarılı olduğu; kadın kahramanların sadece güzellikleriyle değil, zekâları ve becerileriyle öne çıktığı filmler ne yazık ki yok denecek kadar az. Oyuncak tercihleri de çocukları etkileyen diğer önemli bir konu. Ataerkil toplumlarda, kız çocuğu için; bebekler, mutfak ve süs eşyaları, erkek çocuğu

*“Yarınlarda
Var Olmak”*

www.ozelturkkoleji.com

İTK BAHATTİN TATIŞ KAMPÜSÜ
Mihripaşa Cad. No:687-689
35280 Köprü / İzmir
T : 0 (232) 244 05 00
F : 0 (232) 231 32 75
info@itk.k12.tr

İTK BÜYÜKÇİĞLİ KAMPÜSÜ
801 9/21 Sokak No:22
35620 Çiğli / İzmir
T : 0 (232) 386 57 27
F : 0 (232) 386 11 14
ciglisube@itk.k12.tr

İTK BORNOVA KAMPÜSÜ
Ezrene Mah. Ord. Pkt. Dr. Muhiddin Erel Cad.
No: 19 35040 Bornova – İzmir
T : 0 (232) 216 24 85
F : 0 (232) 216 24 90
bornovakampus@itk.k12.tr

İTK MARMARIS KAMPÜSÜ
Gökbel Mah. Kenan Evren Cad. No: 102/A
48700 Beldibi-Marmaris / Muğla
T : 0 (252) 419 19 19
F : 0 (252) 419 19 20
marmaris@itk.k12.tr

İTK MANİSA KAMPÜSÜ
Muradiye Mahallesi Manolya Sokak
No: 234 Yunusemre / Manisa
T : 0 (236) 250 50 70
F : 0 (236) 250 50 70
itkmanisa@itk.k12.tr

İzmir Özel Türk Koleji

için de; araba, silah, top daha uygun görülür, kız çocukları erkek çocuklara oranla, daha fazla toplumsal cinsiyet kalıp yargısına sahip olurken, annelik ve kadınlık kodlarını da daha fazla üstlendikleri görülüyor.

Cam Tavan

İşinizde başarılı bir kadınsınız, çok iyi eğitimler aldınız, çalıştığınız yerde sizden daha az nitelikli biri yükselmek istediğiniz pozisyona sadece erkek olduğu için alınıyor ya da aynı niteliklere sahipsiniz ama erkeklerin hep daha fazla şansları oluyor. Literatürde bu kavram glassceiling (cam tavan) yani 'işinde yükselmek isteyen kadın bireyi engelleyen görünmez duvarlar' olarak açıklanıyor. Bu duvarların sonucunda; mecliste belli sayıda kadın vekillere ya da karar mekanizmalarında çok daha az sayıda yönetici kadınla karşılaşılıyor. Maalesef sistemli bir şekilde yaratılan bu durumun öteki yüzü olarak, önemli bir pozisyona erkek birey getirildiğinde, uzun süren mesailere dayanabilmesi, tüm seyahatlere katılabilme esnekliği, varsa çocuklarının eğitimlerinin ona engel oluşturmayacağına zannedilmesi de bu bireylere yapılan başka bir ayrımcılıktır.

Doğum anından başlayarak babanın çocukla aktif bir ilişki kurması, gelişmesinin çeşitli aşamalarını izlemesi, altını değiştirmekten beslenmesine kadar, anneyle birçok işi paylaşması onu çocuğa yaklaştıracak ve böylece baba çocuk arasında oluşacak güvenli bir ilişkinin temellerini atacaktır. Kız ya da erkek ayrımı yapmadan babanın çocuğa zaman ayırarak onunla oynaması, parka götürmesi, yeni oyunlar icat etmesi gibi çocuğun fiziksel gelişmesini etkilediği kadar zihinsel ve psiko-sosyal gelişmesini de etkiler. Çocuk severek, güvenerek babayı örnek alır.

AÇEV ve TAP Vakfı'nın, cinsiyet eşitliği ile ilgili yaptığı araştırma sonucuna göre, Türkiye'de hala 5.6 milyon kadın ya hiç okuma yazma bilmiyor ya da çok az biliyor. Bunun yanında okuma yazma bilmeyen erkek sayısı 555 bin. Ülkemizde kararlar hala erkekler tarafından veriliyor. Varlıkların sadece yüzde 2'si kadınlara ait. Polisin yüzde 5'i, üniversite rektörlerinin yüzde 7'si, yönetim kurulu üyelerinin yüzde 8'i, yerel yönetimlerin yüzde 10'u, üst düzey yöneticilerin yüzde 12'si, yüksek yargının yüzde 14'ü ve milletvekillerinin sadece yüzde 18'i kadın. İstihdamda ise 27 milyon kadının 20 milyonu çalışmıyor. Oysa 26 milyon erkeğin sadece 8 milyonu çalışmıyor. Çalışanların da önemli bir kısmı ücretsiz aile işinde yer alıyor. Ülkemizde her 3 kadından 1'i fiziksel şiddete maruz kalıyor, son 6 yılda 1700 kadının erkekler tarafından öldürüldüğü istatistiklere girmiş durumda. Çalışan kadının üzerindeki yükü ise en güzel şu araştırma ortaya koymuş. Karı koca öğretmen bir çift işten eve dönünce erkek sadece 51 dakika çalışıyor, kadın ise 317 dakika! (5 saat 17 dakika)

Kadınlar kendi hayatları ile ilgili çok az şey söyleyebiliyorlar ve karar alma mekanizmasında hala erkeklerle eşit noktada değiller. Erkek ve kadın arasında doğduklarında tek fark üreme organları iken, sonradan toplum tarafından yüklenen rollerle fark çok büyüyor. İşte bundan dolayı kız çocuklarının ve kadınların daha fazla desteklenmesi ve bilgilendirilmesi gerekiyor. Ebeveynlerin, kendi haklarını bilen ve herkesin hakkına saygılı ve duyarlı çocuklar yetiştirebilmeleri ve bu anlamda çocukların bireysel gelişimlerine katkı sağlamaları çok önemli. Örneğin kız çocuklarının bireysel farkındalıklarını arttırmak, onları toplumsal hayatta daha özgüvenli ve güçlü kılar. Erkek çocuklarına ise çok daha fazla duyguları ile ilgili alan açmak ve kendi duyguları ile ilgili konuşabilmelerine olanak sağlamaya çalışmalıyız.

Haklarını bilen ve koruyabilen, ötekinin haklarına saygılı çocuklar yetiştirebilmek için öncelikle, onların kendi sınırları içerisinde bireysel farkındalığının artmasına yardımcı olmalıyız.

Çocuğumu nasıl daha bilinçli yetiştirebilirim?

- Doğduğu andan itibaren, cinsiyetine ait olduğunu düşündüğünüz renklerin dışındaki renkleri de tanıtmak.
- Oyun ve oyuncak tercihinde özgür bırakmak. Bebeklerle oynayan oğlunuz çocuk doktoru, legolara ilgi duyan kızınız mühendis olabilir.
- Farklı kültürleri tanıtmak, tanınmasına fırsat vermek.
- Güçlü ve başarılı kadınlarla ilgili hikâyeleri okumak, etraftaki kişilerden örnek vermek.

*"Yarınlarda
Var Olmak"*

www.ozelturkkoleji.com

İTK BAHATTİN TATIŞ KAMPÜSÜ
Mihripaşa Cad. No:687-689
35280 Köprü / İzmir
T : 0 (232) 244 05 00
F : 0 (232) 231 32 75
info@itk.k12.tr

İTK BÜYÜKÇİĞLİ KAMPÜSÜ
801 9/21 Sokak No:22
35620 Çiğli / İzmir
T : 0 (232) 386 57 27
F : 0 (232) 386 11 14
ciglisube@itk.k12.tr

İTK BORNOVA KAMPÜSÜ
Ezrene Mah. Ord. Prof. Dr. Muhiddin Erel Cad.
No: 19 35040 Bornova - İzmir
T : 0 (232) 216 24 85
F : 0 (232) 216 24 90
bornovakampus@itk.k12.tr

İTK MARMARİS KAMPÜSÜ
Gökbel Mah. Kenan Evren Cad. No: 102/A
48700 Beldibi-Marmaris / Muğla
T : 0 (252) 419 19 19
F : 0 (252) 419 19 20
marmaris@itk.k12.tr

İTK MANİSA KAMPÜSÜ
Muradiye Mahallesi Manolya Sokak
No: 234 Yunusemre / Manisa
T : 0 (236) 250 50 70
F : 0 (236) 250 50 70
itkmanisa@itk.k12.tr

İzmir Özel Türk Koleji

- Türkçe’de sıklıkla yer alan “hanım hanımcık ol ya da erkek gibi davran” gibi cinsiyetçi söylemlere karşı farkında olarak bunları kurmaktan kaçınmak: Bilim adamı değil, bilim insanı diyebilmek.
- Bedenlerini her haliyle sevmelerine yardımcı olmak.
- Ne izlediklerinden emin olmak.
- Hayır demeyi öğretmek.
- İsteddiği oyunları oynamasına izin vermek.
- Kız/erkek çocukları için farklı mesleklerden ve karşıt cinsiyetten rol modelleri tanıtmak.
- Kız çocuklarının, daha atak, daha bağımsız olmalarını teşvik etmek, erkek çocuklarının da, duygularını ifade etmelerini desteklemek.
- Yemek yaparken oğlunuzdan, tamir işleri yaparken kızınızdan yardım istemek.

Öneriler!

Toplumsal cinsiyet ile ilgili, film ve kitap önerilerimiz:

- “Küçük Feministin Kitabı”, SassaBuregren.
- “Pippi Uzun Çorap”,(tüm kitapları) Astrid Lindgren.
- “Asi Kızlara Uykudan Önce Hikâyeler”, Francesca Cavallo-Elena Favilli.
- “VECİDE”, Haifaa Al-Mansour.
- Borgen Televizyon Dizisi, SørenKragh-Jacobsen-RumleHammerich.

Uzman Psikolog Zeynep ESMEZ DEDEMEN

İTK OKULLARI PDR BÖLÜMÜ

*“Yarınlarda
Var Olmak”*

www.ozelturkkoleji.com

İTK BAHATTİN TATIŞ KAMPÜSÜ
Mihapasa Cad. No:687-689
35280 Köprü / İzmir
T : 0 (232) 244 05 00
F : 0 (232) 231 32 75
info@itk.k12.tr

İTK BÜYÜKÇİĞLİ KAMPÜSÜ
801.9/21 Sokak No:22
35620 Çiğli / İzmir
T : 0 (232) 386 57 27
F : 0 (232) 386 11 14
ciglisube@itk.k12.tr

İTK BORNOVA KAMPÜSÜ
Ezrene Mah. Ord. Prof. Dr. Muhiddin Erel Cad.
No: 19 35040 Bornova – İzmir
T : 0 (232) 216 24 85
F : 0 (232) 216 24 90
bornovakampus@itk.k12.tr

İTK MARMARİS KAMPÜSÜ
Gökbel Mah. Kenan Evren Cad. No: 102/A
48700 Beldibi-Marmaris / Muğla
T : 0 (252) 419 19 19
F : 0 (252) 419 19 20
marmaris@itk.k12.tr

İTK MANİSA KAMPÜSÜ
Muradiye Mahallesi Manolya Sokak
No: 234 Yunusemre / Manisa
T : 0 (236) 250 50 70
F : 0 (236) 250 50 70
itkmanisa@itk.k12.tr